

[Jørgen Estrup]

produktion af offentlige serviceydelser, altså de egentlige drifts- og anlægsudgifter, faktisk udgør mindre end 20 pct. af finanslovens offentlige udgifter, mens alene de offentlige renteudgifter er større, og de virkelig tunge poster er overførslerne først og fremmest til personer, som alene kan gøres op til 45 pct. af de offentlige udgifter. Så får man lidt fat i proportionerne i det, vi har med at gøre.

Hvis man ikke sonderer mellem de offentlige udgifter og den offentlige sektor, får man et fuldstændig skævt billede af udviklingen. Så går det, som det gik den samfundskundskabsprofessor i Århus sidste år, der prøvede at slå fast, at der overhovedet ikke var sparet i det statslige regi, men helt glemte, at man måtte se på både de egentlige drifts- og anlægsudgifter og overførslerne, hvis man skulle have et rimeligt billede af, hvad der foregår på det offentlige område.

Naturligvis er der al mulig grund til også at beskæftige sig med indkomstoverførslerne, for selv om hensigten med sådanne overførsler er at skabe en bedre fordeling, er det langtfra altid, at det bliver resultatet. Der er en udbredt tendens til, at sådanne tilskud bliver generelle og altså dermed mister deres fordelingsigte. Vi bevilger simpelt hen hinanden tilskud over skattebilletten og medvirker derved til en kraftig forøgelse af det samlede skattetryk. Det var et sådant problem, man tog fat på, da man som led i skattereformen ryddede op i fradragsjunglen, og vi kan se lignende problemer i dag, som der kan være god grund til at diskutere, f.eks. på boligområdet. Derfor synes jeg, at man med det samme bør tage til efterretning, at medmindre man vil overbelaste skattesystemet, er der altså her et godt felt at tage fat på.

Men lad mig nu gå videre med det, som er det egentlige tema, nemlig den offentlige sektor i den forstand: det, der vedrører produktion af serviceydelser og altså drifts- og anlægsbudgettet. Der er to hovedproblemer forbundet med den offentlige sektor, nemlig dels sektorens størrelse, dels dens indretning eller struktur. Tilsammen bestemmer de jo omkostningerne ved den offentlige produktion og dermed den nødvendige skattefinansiering.

Hvad angår det sidste, altså strukturen og indretningen, er spørgsmålet om den offentlige sektors indretning i princippet sådan set banalt. Det drejer sig her om, hvordan man tilret-

telægger produktionen bedst muligt, og med fastlagt målsætning er det præcis de samme krav, der må stilles, hvad enten produktionen finder sted i privat eller offentlig regi. Der vil være et permanent krav om kvalitetsforbedring og effektivisering, uanset hvilken størrelse den offentlige sektor har.

Det er en løbende proces, der jo i efteråret blev beskrevet meget indgående i Finansministeriets publikation »Redegørelse om den offentlige sektor«. Bestræbelserne på at øge effektiviteten i den offentlige produktion har allerede stået på gennem længere tid. Ikke mindst er der grund til at pege på, at man nu gennem flere år har indarbejdet krav om produktivitetstigning i de årlige finanslove. Det sker ved simpelt hen at forudsætte, at produktiviteten stiger med i øjeblikket 2,5 pct., hvorfor bevillingerne kan reduceres tilsvarende. I en periode, hvor produktivitetstigningen i den private sektor har været nul eller endog negativ, er det nu slet ikke så dårligt, når den offentlige sektor lever op til det krav.

Det er som bekendt ikke helt så let at måle udviklingen i den offentlige produktions effektivitet og kvalitet, da man hverken har markedspriser eller virksomhedsoverskud at gå efter. Men i princippet er det de samme krav, som bør stilles til produktionens indretning, hvad enten den er offentlig eller privat, nemlig et krav om at økonomisere med ressourceanvendelsen. Det gælder om at få mere eller bedre kvalitet for de samme skattekrone. Det er derfor, at man, når man ikke kan få prissystemet til at fungere på normal vis – hvad man pr. definition ikke kan i den offentlige sektor – må finde andre veje, og disse andre veje er bl.a. en eller anden form for markedsmekanisme, en højere grad af konkurrence og lignende forhold. Det er det, der er lagt op til i redegørelsen, det er det, man allerede har prøvet i den svenske offentlige sektor, og det er noget, vi fra radikal side varmt støtter.

Men det er nok spørgsmålet om den offentlige sektors størrelse, som er det egentlige politiske problem. Her gives der ikke klare og logiske svar; det er fundamentalt et valg – et valg, som først og fremmest afhænger af, hvor meget vi er villige til at betale i skat, og hvilke alternative muligheder der er. Kunsten består altså i at give den enkelte forbruger reelle valgmuligheder i stedet for en formynderisk afgørelse af de forbrugsvalg, som skal træffes.